

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Poznaniu

LPO.410.007.02.2018
P/18/103

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

tekst ujednolicony, uwzględniający zmiany wprowadzone
uchwałą Zespołu Orzekającego Komisji Rozstrzygającej Najwyższej Izby Kontroli
z dnia 7 września 2018 r.

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Poznaniu
ul. Dożynkowa 9H, 61-662 Poznań
T +48 61 655 62 00, F +48 61 655 62 01
lpo@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/18/103 – Wykonywanie praw i obowiązków spadkobiercy przez gminy
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu
Kontroler	Maciej Andrzejewski, inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LPO/76/2018 z 26 kwietnia 2018 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Urząd Miasta Poznania, Plac Kolegiacki 17, 60 – 967 Poznań (dalej: Urząd)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Jacek Jaśkowiak, Prezydent Miasta Poznania ¹ (dalej: Prezydent) (dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności²

Ocena ogólna

W latach 2015-2018 (I półrocze)³ Miasto Poznań⁴ podejmowało działania zmierzające do zrealizowania praw i obowiązków spadkobiercy w sytuacjach określonych w art. 935 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny⁵. Działania te, zmierzające do uzyskania prawomocnych postanowień o nabyciu przez Miasto Poznań spadku, a następnie do ustalenia stanu czynnego i biernego spadku w spisach inwentarza, jednak nie zawsze były podejmowane bez zbędnej zwłoki. W strukturze Urzędu nie funkcjonowały procedury wewnętrzne regulujące w sposób dostatecznie precyzyjny sprawy związane z realizowaniem praw i obowiązków spadkobiercy.

Stwierdzone nieprawidłowości polegały głównie na:

- nieujawnianiu w sposób niezwłoczny praw własności Miasta Poznania w księgach wieczystych odziedziczonych praw własności do jednej nieruchomości;
- opieszalym podejmowaniu czynności zmierzających do uzyskania postanowienia o nabyciu spadku w postaci prawa własności do lokalu przy ul. Swoboda w Poznaniu oraz nie zagospodarowaniu tego lokalu wraz z ruchomościami, znajdującymi się w nim, pomimo upływu 10 miesięcy od daty uprawomocnienia się postanowienia o nabyciu spadku przez Miasto Poznań;
- nie ujmowaniu nabytego w drodze spadku majątku oraz długów spadkowych, w księgach rachunkowych prowadzonych w Urzędzie.

¹ Od 30 listopada 2014 r.

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. W przypadku, gdy sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia się ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

³ Kontrola obejmowała okres od 1 stycznia 2015 r. do dnia zakończenia kontroli, z uwzględnieniem zagadnień z okresu wcześniejszego mających wpływ na działalność objętą kontrolą.

⁴ Ilekroć w wystąpieniu mowa jest o Mieście Poznaniu należy przez to rozumieć gminę o statusie miasta, w rozumieniu ustawy o samorządzie gminnym (dalej także: Miasto).

⁵ Jednolity tekst Dz.U. z 2018 r., poz. 1025 (dalej: Kodeks cywilny).

Jedną z istotnych przyczyn tych nieprawidłowości było w ocenie NIK niewdrożenie odpowiednich mechanizmów kontroli zarządczej, które zapewniałyby efektywny i skuteczny przepływ w Urzędzie informacji o obciążających Miasto Poznań zobowiązaniach z tytułu długów spadkowych oraz nabytych w spadku majątku. To skutkowało m.in. nieujawnianiem tych zdarzeń w księgach rachunkowych i - w konsekwencji - nie odzwierciedleniem tych składników majątkowych w odpowiednich sprawozdaniach dotyczących okresu, w którym zdarzenia te miały miejsce.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Przyjęcie i stosowanie rozwiązań organizacyjnych w zakresie realizacji praw i obowiązków związanych z dziedziczeniem

Opis stanu faktycznego

1.1. W Urzędzie, do czasu kontroli NIK, nie opracowano odrębnych procedur dotyczących realizacji zadań związanych z podejmowaniem i prowadzeniem postępowań spadkowych, przyjęciem spadku oraz jego zagospodarowaniem.

W okresie objętym kontrolą proces nabywania spadków realizowany był przez różne komórki organizacyjne. W 2015 r. w związku z reorganizacją Urzędu sprawy o stwierdzenie nabycia spadku prowadzili radcy prawni z Biura Prawnego na ul. Gronowej. Zadania związane z realizacją zobowiązań przejętych przez Miasto Poznań w drodze spadkobrania realizował Wydział Gospodarki Nieruchomościami (WGN). W 2016 r. sprawy spadkowe prowadzone były przez Wydział Zamówień i Obsługi (WiO) oraz WGN. W 2017 r. sprawami spadkowymi, w których potencjalnym spadkobiercą było Miasto Poznań zajmował się Wydział Organizacyjny (WO), sprawy o stwierdzenie nabycia spadku zlecone do prowadzenia przez WGN prowadził Zespół Radców Prawnych nr 7, natomiast wszystkie pozostałe sprawy o stwierdzenie nabycia spadku prowadził Zespół Radców Prawnych nr 6. W 2018 r. sprawy związane z nabywaniem spadków przez Miasto Poznań koordynował Wydział Finansowy (WF).

(akta kontroli, str. 11-37, 108-141, 162-67, 170-173, 772-773)

1.1.a. W obowiązującym Regulaminie organizacyjnym Urzędu⁶, nie wyodrębniono i nie przypisano prowadzenia spraw związanych z nabywaniem majątku do zasobu Miasta Poznania w ramach postępowania spadkowego żadnej z komórek organizacyjnych. Według zapisów w Regulaminie organizacyjnym Urzędu:

- realizacja dochodów i wydatków budżetu Miasta, prowadzenie rachunkowość Urzędu z wyłączeniem obsługi księgowej zadań realizowanych przez WGN - przypisana została WF⁷:

- WO organizuje system kontroli zarządczej i koordynuje działania związane z samooceną systemu oraz funkcjonowaniem procesu zarządzania ryzykiem w Mieście, poprzez pełnomocnika Prezydenta ds. systemu zarządzania wykonuje zadania w zakresie auditu systemu zarządzania, w tym opiniuje projekty zmian w strukturze organizacyjnej Urzędu, wydziałów, wykonuje obsługę prawną Urzędu, wykonuje zastępstwo procesowe przed sądami⁸;

⁶Nadany Zarządzeniem Nr 9/2018/K Prezydenta Miasta Poznania z dnia 28.02.2018 r., które weszło w życie z dniem 1.03.2018 r.

⁷ § 30 ust. 1 pkt 13) Regulaminu.

⁸ § 30 ust 1 pkt 19) Regulaminu.

- WZiO na polecenie Prezydenta może prowadzić postępowania lub uczestniczyć w postępowaniach prowadzonych przez miejskie jednostki organizacyjne w charakterze biegłego (rzeczoznawcy)⁹;

- WGN – prowadzi sprawy gospodarowania nieruchomościami Miasta, w szczególności w zakresie organizacji zasobu nieruchomości Miasta, pozyskiwania nieruchomości do zasobu Miasta Poznania, wykonywania praw i obowiązków właściciela nieruchomości, ewidencjonowania przychodów, dochodów i wydatków z gospodarowania nieruchomościami Miasta¹⁰.

1.1.b. W instrukcji obiegu dokumentów¹¹ ustalono, że:

- WGN wystawia dowody Przyjęcie środka trwałego „OT” dotyczące nabycia gruntów oraz nieruchomości z przeznaczeniem do użytkowania przez Miasto, nieprzekazanych innym jednostkom organizacyjnym Miasta i zakłada dla nowego obiektu „Kartę środka trwałego”;

- WZiO prowadzi ewidencję ilościowo-wartościową, a WF ewidencję księgową środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych przeznaczonych na potrzeby Urzędu, jednostek pomocniczych Miasta Poznania, środków trwałych przeznaczonych do przekazania jednostkom organizacyjnym Miasta lub spółkom prawa handlowego, w których akcje lub udziały posiada Miasto;

- WGN prowadzi ewidencję ilościowo-wartościową i księgową nieruchomości oraz pozostałych środków trwałych przeznaczonych do użytkowania lub czerpania przez Miasto korzyści, które nie zostały przekazane jednostkom organizacyjnym lub wniesione aportem do spółek. W wydziałach podręczną ewidencję mienia prowadzą pracownicy wyznaczeni przez dyrektorów;

- w sprawach spadkowych uczestniczą radcowie prawni WO na etapie postępowania sądowego o nabycie spadku oraz sporządzenia spisu inwentarza, a także Komisja¹² ds. decydowania o przeznaczeniu składników majątkowych wchodzących w skład spadków objętych przez Miasto Poznań w drodze dziedziczenia lub nabytych przez Miasto na podstawie testamentu, której zadaniem jest ustalenie, zabezpieczenie i podejmowanie decyzji o przeznaczeniu składników majątkowych wchodzących w skład spadku.

(akta kontroli, str. 8-47, 53-56, 162-173)

1.1.c. Komisja na podstawie § 1 ust. 2 Zarządzenia Prezydenta była zobligowana do podejmowania wszelkich działań mających na celu rozdysponowanie składników majątkowych wchodzących w skład spadków objętych przez Miasto Poznań w drodze dziedziczenia lub na podstawie testamentu, ze szczególnym uwzględnieniem wspomożenia pomocy społecznej w Mieście. Przewodniczący Komisji wyjaśnił¹³, że działania Komisji uwzględniały wspomożenie pomocy społecznej w Mieście poprzez przekazywanie przedmiotów o wartości użytkowej do miejskich instytucji realizujących zadania z zakresu pomocy społecznej, przy czym w okresie objętym kontrolą miała miejsce jedna sprawa tego typu (nr IX Ns 70/13).

(akta kontroli, str. 53, 61-66)

⁹ § 30 ust. 1 pkt 27) Regulaminu.

¹⁰ § 30 ust. 1 pkt 15) Regulaminu.

¹¹ Stanowiącej załącznik nr 1 do Zarządzenia nr 58/2016/K Prezydenta Miasta Poznania z dnia 19.12.2016 r.

¹² Dalej Komisja, powołana zarządzeniem Prezydenta Miasta Poznania nr 154/2005/P z dnia 18.01.2005 r., dalej Zarządzenie nr 154/2005/P, dalej Zarządzenie nr 154/2005/P.

¹³ Pismo znak Ks II/4/2018 z dnia 26.06.2018 r.

W okresie objętym kontrolą do Komisji wpłynęło pięć spraw, w których spadkobiercą było Miasto Poznań. W dwóch z tych spraw (nr I Ns 1963/09¹⁴ i nr V Ns 455/12/6¹⁵) Komisja uznała ruchomości¹⁶ wchodzące w skład spadku za bezwartościowe i przekazała je do utylizacji. W sprawie nr V Ns 398/14¹⁷ Komisja zakwalifikowała część rzeczy jako posiadające wartość handlową, a w sprawie nr IX Ns 70/13¹⁸ - jako posiadające wartość użytkową oraz handlową. W sprawie nr I Ns 1196/11¹⁹ Komisja nie podjęła czynności z uwagi na nieustalony sposób zagospodarowania nieruchomości oraz szczególny charakter sprawy (w skład tego spadku wchodziły ruchomości związane z prowadzoną przez spadkodawcę działalnością gospodarczą).

W sporządzonych przez Komisję protokołach: z dnia 11 marca 2015 r. (dot. sprawy nr 1963/09), z dnia 15 lipca 2015 r. (dot. sprawy nr V Ns 455/12/6), z dnia 2 września 2015 r. (dot. sprawy nr IX Ns 70/13), z dnia 14 grudnia 2015 r. (dot. sprawy nr V Ns 398/14), znajdują się ogólne stwierdzenia dotyczące przedmiotu spadku, takie jak: „przedmioty codziennego użytku”, „meble”, „sprzęt gospodarstwa domowego”, „rzeczy osobiste”, „biżuteria”, „gotówka”. Do protokołów tych nie zostały załączone spisy rzeczy wchodzące w skład danego spadku. W protokołach nie została zamieszczona informacja o wykonaniu dokumentacji fotograficznej. Nie zostały ustalone ewentualne odstępstwa od spisów inwentarzy. W jednym przypadku (dot. protokołu z 2 września 2015 r.) w treści protokołu przywołano listę ruchomości zakwalifikowanych przez Komisję jako posiadających wartość użytkową. Do dokumentacji przekazanej na potrzeby kontroli NIK lista ta nie została załączona, a z przedłożonej wiadomości elektronicznej z dnia 16 lipca 2015 r. wynika, że ruchomości zostały przejęte przez Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych.

Jednym z zadań Komisji było sporządzanie spisów rzeczy wchodzących w skład spadku (§ 2 pkt 2 lit. a Zarządzenia nr 154/2005/P). Przewodniczący Komisji wyjaśnił²⁰, iż Komisja odstępowała od sporządzenia spisu rzeczy znajdujących się w mieszkaniach ze względu na nieefektywność tego działania.

(akta kontroli, str. 57-107, 507-518, 776-778, 812-817, 824, 830, 832)

1.2. W latach objętych kontrolą NIK, w Urzędzie zidentyfikowano ryzyko: nabycia spadku obciążonego długami²¹ i braku skoordynowanych działań ze strony Urzędu. Jako przyczynę wskazano: brak rozwiązań organizacyjnych dotyczących zajmowania się spadkami nabytymi przez Miasto i innymi składnikami majątkowymi nabywanymi na podstawie przepisów szczególnych.

Jako właściciela ryzyka wskazano Dyrektora WO, a reakcją na ryzyko miało być stworzenie do 31 grudnia 2017 r. zespołu międzywydziałowego ds. nabywanych spadków i innych składników majątkowych lub - alternatywnie - stworzenie nowej komórki organizacyjnej w Urzędzie.

(akta kontroli, str. 48-52)

W 2017 r. Prezydent powołał Zespół zadaniowy do spraw opracowania procedury nabywania spadków przez Miasto Poznań²². W dniu 31 stycznia 2018 r. Zespół przekazał Dyrektorowi WO opracowany projekt procedury celem jej przedłożenia do akceptacji Prezydentowi. Projekt ten przewidywał, iż Procedura realizowana będzie

¹⁴ Postanowienie uprawomocnione z dniem 24.05.2012 r.

¹⁵ Postanowienie uprawomocnione z dniem 22.10.2013 r.

¹⁶ Były nimi przedmioty codziennego użytku oraz zdekompletowane meble.

¹⁷ Postanowienie uprawomocnione z dniem 4.07.2014 r.

¹⁸ Postanowienie uprawomocnione z dniem 20.04.2015 r.

¹⁹ Postanowienie uprawomocnione z dniem 4.04.2013 r.

²⁰ Pismo, znak Ks II/4/2018, z dnia 26.06.2018 r.

²¹ Jako skutek ryzyka wskazano: konieczność poniesienia dodatkowych wydatków (np. wypłaty odszkodowań, zapłaty kar umownych, odsetek, uszczuplenie majątku, niegospodarność).

²² Zarządzenie nr 20/2017/K Prezydenta Miasta Poznania z dnia 10.05.2017 r.

przez Koordynatora przy współpracy i współudziale wydziałów merytorycznych Urzędu i jednostek organizacyjnych Miasta.

(akta kontroli, str. 110-141)

Zastępca Dyrektora WF wyjaśniła²³, że projekt zarządzenia jest w trakcie konsultacji z wydziałami Urzędu. Wdrożenie procedury uruchomiło dodatkowe działania jednostek organizacyjnych Urzędu. Dyrektorzy poszczególnych jednostek organizacyjnych Urzędu przygotowują projekty zmian w regulaminach organizacyjnych swoich wydziałów i - w konsekwencji - regulaminu organizacyjnego Urzędu. Ujednolicenie wewnętrznych uregulowań pozwoli na przyjęcie rozwiązań organizacyjnych przedstawionych w projekcie zarządzenia. W strukturze WF Urzędu od 2 stycznia 2018 r. działało stanowisko ds. prawno – podatkowych nr 5, którego zadaniem była koordynacja działań wydziałów Urzędu w sprawach spadków nabywanych przez Miasto Poznań.

(akta kontroli, str. 140-149, 183-187)

1.3. W latach 2015-2018 sprawy związane z realizowaniem przez Miasto Poznań praw i obowiązków spadkobiercy nie były przedmiotem kontroli wewnętrznej lub audytu wewnętrznego²⁴, kontroli organów Rady Miasta Poznania - w tym komisji rewizyjnej, jak również regionalnej izby obrachunkowej.

(akta kontroli, str. 150-158, 758-767)

W Sprawozdaniu z prowadzenia audytu wewnętrznego za 2016 r., wśród czynności doradczych, które zostały przerwane w związku z reorganizacją Urzędu wskazano m.in.: „realizację zadań w zakresie związanym z postępowaniami spadkowymi, w których Miasto Poznań jest spadkobiercą”²⁵.

(akta kontroli, str. 154)

W planie audytu wewnętrznego na 2018 r. ujęto przegląd wstępny²⁶ w obszarze dotyczącym nadzoru, w zakresie „rozwiązań organizacyjnych dotyczących zajmowania się spadkami nabytymi przez Miasto Poznań i innymi składnikami majątkowymi nabywanymi na podstawie przepisów szczególnych”²⁷.

(akta kontroli, str. 154)

Audytora Miasta wyjaśnił²⁸, iż od realizacji czynności doradczych wskazanych w sprawozdaniu z audytu z 2016 r. odstąpiono w związku z reorganizacją Biura Audytu Wewnętrznego i Kontroli oraz informacją z WO, iż jest on w trakcie opracowywania procedury przyjmowania spadków na rzecz Miasta Poznań. WO nie widział potrzeby dodatkowych konsultacji projektu. Rozpoczęcie zadania audytowego „Rozwiązania organizacyjne dotyczące zajmowania się spadkami nabytymi przez Miasto Poznań (...)” planowane jest na IV kwartał 2018 roku.

(akta kontroli, str. 764-767)

²³ Pismo znak: Fn-XIV.310.45.2018 z dnia 26.06.2018 r., nr rej.: 26061800093.

²⁴ W strukturze organizacyjnej Urzędu wyodrębnione było Biuro Audytu i Kontroli. W biurze tym zatrudniony był w pełnym wymiarze czasu pracy audytor wewnętrzny, kierujący tym biurem.

²⁵ pkt II.3.Lp. 10 zestawienia „Wykaz zadań audytowych, ujętych w Planie audytu wewnętrznego na rok 2016, które zostały przerwane w związku z reorganizacją Urzędu Miasta Poznania”.

²⁶ Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 4.09.2015 r. w sprawie audytu wewnętrznego oraz informacji o pracy i wynikach tego audytu oraz komentarzami i wyjaśnieniami do ww. rozporządzenia znajdującymi się na stronie internetowej Ministerstwa Finansów, temat zadania zapewnającego określa się w trakcie badania audytowego, po dokonaniu przez audytora wewnętrznego przeglądu wstępnego w obszarze objętym zadaniem audytowym.

²⁷ Pkt 3.3. planu audytu wewnętrznego na rok 2018 znak: Or-XIX.1721.4.2017, zaakceptowanego przez Prezydenta Miasta Poznania w dniu 3.01.2018 r.

²⁸ Pismo znak: Or-XIX.1710.3.2018, z dnia 21.06.2018 r.

Ustalono
nieprawidłowości

W przedstawionej wyżej działalności kontrolowanej jednostki stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Ustalono i obowiązujące do czasu kontroli NIK mechanizmy kontroli zarządczej w obszarze realizacji przez Miasto praw i obowiązków związanych z dziedziczeniem nie zapewniły efektywnego i skutecznego przepływu informacji w zakresie nabytego majątku i obciążających jednostkę zobowiązań z tytułu długów spadkowych. Niespełniona została tym samym dyspozycja przepisów art. 68 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych²⁹. W konsekwencji, odziedziczone długi i majątek, do czasu kontroli NIK, nie zostały ujęte w księgach rachunkowych Urzędu, co opisane zostało w dalszej części wystąpienia pokontrolnego.

**Ocena
częstkowa**

Przyjęte i stosowane w Urzędzie Miasta Poznania rozwiązania organizacyjne związane z dziedziczeniem praw i obowiązków majątkowych nie ujmowały w sposób wyczerpujący tych zagadnień.

2. Egzekwowanie praw i wykonywanie obowiązków związanych z dziedziczeniem

Opis stanu
faktycznego

2.1. Zadanie prowadzenia rejestru spraw związanych z nabyciem spadku przez Miasto Poznań powierzone zostało pracownikowi zatrudnionemu na utworzonym w 2018 r. stanowisku ds. prawno – podatkowych w WF.

Zastępca Dyrektora WF wyjaśniła³⁰, że w styczniu 2018 r. WO przekazał WF częstkowe dokumenty 27 spraw spadkowych, które wymagały podjęcia czynności polegających na wymianie korespondencji z wierzycielami Miasta, weryfikacji ustalonych składników majątku spadkowego lub poszukiwania innych składników wchodzących w skład tego majątku. Na tej podstawie, jak podała, WF prowadzi od dnia 3 stycznia 2018 r. roboczy dokument: „Ewidencja spraw spadkowych”, w których Miasto Poznań jest spadkobiercą lub uczestnikiem postępowania sądowego o stwierdzenie nabycia spadku wezwanym przez sąd do udziału w sprawie.

(akta kontroli, str. 183-187)

W latach 2015-2018 (do 31 marca) Miasto Poznań prowadziło 172 postępowania spadkowe, w których była potencjalnym spadkobiercą, z tego 17 wszczętych zostało przez Miasto, a 155 przez inny uprawniony podmiot. W okresie tym rozpoczęte zostały 124 postępowania, a zakończone 59. W 58 przypadkach spadek nabyło Miasto. W związku z toczącymi się lub zakończonymi w badanym okresie postępowaniami sporządzonych zostało 18 spisów inwentarza, w których wartość czynnego spadku została ustalona w wysokości ogółem 425,4 tys. zł, a wartość stanu biernego w wysokości 734,9 tys. zł. Kwota odpowiedzialność za długi wyniosła w kontrolowanym okresie ogółem 17,2 tys. zł³¹.

W jednej ze spraw (nr V Ns 1406/16) Miasto wystąpiło z wnioskiem o sporządzenie spisu inwentarza w celu ustalenia pasywów i aktywów spadku oraz określenie stanu czynnego stanowiącego granicę jej odpowiedzialności za spłatę długów spadkowych przed zakończeniem postępowania o stwierdzenie nabycia spadku, Wskazane działanie miało na celu zabezpieczenie interesu Miasta Poznania. Wartość bierna tego spadku określona była na kwotę 403,1 tys. zł. Postanowieniem z dnia 17 stycznia 2018 r. sąd zwolnił Miasto z udziału w charakterze uczestnika

²⁹ Dz. U. z 2017 r., poz. 2077.

³⁰ Pismo znak: Fn-XIV.310.45.2018 z dnia 26.06.2018 r. nr rej.: 26061800695.

³¹ Z tego: 10,9 tys. zł (postanowienie nr IX Ns 70/13), 2,3 tys. zł (postanowienie nr I Ns 1215/14), 1,2 tys. zł (postanowienie nr I Ns 807/3), 1,8 tys. zł (postanowienie nr I Ns 1344/13).

postępowania spadkowego, co nie wyklucza możliwości jego powołania do udziału w sprawie, w dalszym toku postępowania.

(akta kontroli, str. 623-647, 869-875, 920-963, 974-983, 1031-1045, 1054-1057)

2.2. W dwóch sprawach Miasto Poznań otrzymało informację od podmiotów zewnętrznych o możliwości powołania go do dziedziczenia spadku, jako spadkobiercy ustawowego.

W jednej z tych spraw (nr I Ns 889/16) Miasto uzyskało 18 maja 2012 r. od Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Mieszkaniowej sp. z o.o. w Poznaniu informację o potencjalnym dziedziczeniu prawa własności lokalu mieszkalnego w Poznaniu³² przy ul. Swoboda. Miasto Poznań nabyło własność tego lokalu na mocy postanowienia o nabyciu spadku (nr I Ns 889/16) wydanego 25 lipca 2017 r. Podczas oględzin przeprowadzonych przez NIK w dniu 26 czerwca 2018 r. ustalono, iż lokal przy ul. Swoboda nie jest wykorzystywany, a w jego wnętrzu nadal znajdują się następujące ruchomości: rzeczy codziennego użytku, meble, przedmioty gospodarstwa domowego, artykuły AGD i RTV o dużym stopniu zużycia.

(akta kontroli, str. 644-699, 779-784, 942-944, 984-985, 1019-1023)

W drugiej z tych spraw (nr I Ns 468/17) wniosek o przystąpienie do postępowania w charakterze uczestnika Miasto złożyło w dniu 27 lipca 2017 r., w związku z powzięciem 27 stycznia 2017 r. informacji w tej sprawie zawartej we wniosku Wspólnoty Mieszkaniowej o wezwaniu do próby ugodowej. Wcześniej, w 2016 r., pełnomocnik Wspólnoty Mieszkaniowej wystąpił do Urzędu z wezwaniem³³ do zapłaty kwoty 4 761,26 zł. Potencjalnym przedmiotem dziedziczenia w tej sprawie była własność lokalu ul. Kosińskiego w Poznaniu z udziałem w gruncie. Postępowanie o stwierdzenie nabycia spadku w tej sprawie toczy się przed sądem (pod sygnaturą akt: I Ns 468/17³⁴).

(akta kontroli, str. 644-647, 984-985, 999-1003, 1016-1018)

W latach 2015-2018 (do 31 marca) wpłynęło do Urzędu w sumie 7 467 zawiadomień z banków o nieczynnych rachunkach bankowych. Według zawiadomień z banków w 2016 r. Miasto potencjalnie dziedziczyło środki pieniężne w wysokości: 264,6 tys. zł, 10,0 tys. GBP, 1,9 tys. EUR, w 2017 r.: 14 673,8 tys. zł, 53,3 tys. USD, 72,1 tys. EUR, 0,6 tys. GBP, 10,4 tys. CHF a w I kwartale 2018 r. w wysokości: 1 152,9 tys. zł, 3,7 tys. EUR, 0,6 tys. GBP, 3,1 tys. USD. W 2015 r. nie wpłynęło żadne zawiadomienie.

(akta kontroli, str. 183-187, 195-506)

Zastępca Dyrektora WF wyjaśniła³⁵, iż w styczniu 2018 r. WF otrzymał od WO ponad 7,0 tys. zawiadomień od instytucji bankowych o wygaszeniu kont i rachunków

³² WGN, po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego w dniu 29.02.2016 r. zwrócił się do Zespołu Radców Prawnych o wszczęcie postępowania spadkowego po zmarłej w dniu 10.10.2010 r. tabularnej właścicielce nieruchomości lokalowej przy ul. Swoboda w Poznaniu, której jedyny spadkobierca zmarł 06.07.2011 r., a sąd postanowieniem z dnia 05.06.2014 r. nr V Ns 1011/12 stwierdził, że spadek po nim nabyło z mocy prawa Miasto Poznań.

³³ Pismem z dnia 28.07.2016 r. pełnomocnik Wspólnoty poinformował, iż właściciel lokalu mieszkalnego przy ul. Kosińskiego w Poznaniu zmarł 14.06.2014 r. Przed śmiercią nie opłacał należnych zaliczek na pokrycie m.in. kosztów eksploatacyjnych oraz funduszu remontowego zadłużenie na 25.07.2016 r. wynosiło ogółem 4 761,26 zł. Z informacji uzyskanych przez Wspólnotę wynika, że spadkobiercy odrzucili spadek w konsekwencji spadek przypada gminie ostatniego miejsca zamieszkania.

³⁴ WGN w piśmie z dnia 20.07.2017 r. złożył do Zespołu Radców Prawnych nr 6, wniosek o przystąpienie w charakterze uczestnika do toczącego się postępowania o stwierdzenie nabycia spadku, w którym najprawdopodobniej zdecydowana większość spadkobierców odrzuci spadek w skutek czego istnieje prawdopodobieństwo spadkobrania na rzecz Miasta Poznań. W skład spadku wchodzi również długi m.in., 5 546,91 zł (na dzień 11.01.2017 r.) na rzecz wspólnoty mieszkaniowej.

³⁵ Pismo Fn-XIV.310.45.2018 z dnia 26.06.2018 r., nr rej.: 26061800695.

bankowych przekazanych Miastu w okresie od lipca 2016 r. do końca 2017 r. Od dnia 4 stycznia 2018 r. WF przejął zadania mające na celu ustalenie możliwości spadkobrania przez Miasto Poznań na podstawie tych informacji. Z uwagi na powyższe Wydział rozpoczął działania weryfikacyjne wobec przesyłanych zawiadomień gdy wysokość środków na rachunku bankowym była wyższa niż przewidywane koszty postępowania o stwierdzenie nabycia spadku i spis inwentarza, tj. przekraczała kwotę 2,0 tys. zł. Miasto nie kierowało do sądów wniosków o stwierdzenie nabycia spadku w związku z ww. zawiadomieniami ponieważ posiadacze rachunków bankowych pozostawili po sobie spadkobierców z wcześniejszych grup dziedziczenia.

(akta kontroli, str. 183-187)

Liczba zawiadomień, w których stan środków na rachunkach bankowych przekraczał 2,0 tys. zł lub równowartość tej kwoty w walucie obcej wynosiła 573 szt. (stan na dzień 31 marca 2018 r.).

Na próbie 50 osób, posiadających na rachunkach środki pieniężne o najwyższej wartości, spośród wszystkich informacji przekazanych przez instytucje finansowe łącznie na kwotę: 7 559,6 tys. zł, 53,7 tys. EUR, 33,0 tys. USD, 10,0 tys. GBP, Urząd w 13 przypadkach w rejestrze spadkowym ustalił istnienie notarialnego aktu poświadczenia dziedziczenia. W sprawach tych, poza jedną opisaną dalej, nie kierowano zapytania do sądu o toczące się postępowanie o stwierdzenie nabycia spadku. W stosunku do wszystkich pozostałych spraw Urząd wystąpił w dniach 10, 12, 15 maja 2018 r. oraz 13 czerwca 2018 r. do sądu z zapytaniem czy zostało przeprowadzone postępowanie spadkowe. Do dnia 20 czerwca 2018 r. w 37 sprawach do Urzędu nie wpłynęły odpowiedzi z sądów lub sądy udzieliły odpowiedzi negatywnej, a w dwóch sprawach sąd poinformował o toczącym się postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku. W jednym³⁶ przypadku (dot. kwoty 41 384,32 zł) Urząd poprzestał na ustaleniu, że w systemie „Źródło”³⁷, na dzień 13 czerwca 2018 r., nie ma informacji o zgonie osoby, której informacja ta dotyczy, załączając do sprawy notatkę służbową, że odstąpiono od dalszych czynności weryfikacyjnych powołując się na przepis art. 935 zdanie drugie³⁸ Kodeksu cywilnego.

(akta kontroli, str. 360-366)

2.3. Dla 58 postępowań spadkowych sąd wydał postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku przez Miasto, a 111 spraw było w toku i przedmiotowe postanowienia nie zostały jeszcze wydane. W 17, z tego w kontrolowanym okresie w 14 postępowaniach wniosek o stwierdzenie nabycia spadku złożyło Miasto Poznań, a w 155, z tego w kontrolowanym okresie w 110 - inny uprawniony podmiot. W postępowaniach, w których Miasto złożyło wniosek o stwierdzenie nabycia spadku - w pięciu spadkobiercą zostało Miasto Poznań, w jednym - wniosek został przez sąd odrzucony, 11 - było w toku.

W okresie objętym kontrolą prowadzone były ponadto sprawy, w których Miasto Poznań składało wnioski o wszczęcie postępowania o stwierdzenie nabycia spadku w postaci wierzytelności Miasta. Celem składania tych wniosków było ustalenie wykazu spadkobierców dłużnika.

(akta kontroli, str. 920-983, 999-1015, 1031-1045)

³⁶ Poz. 536/191 „Spisu zawiadomień informujących o rozwiązaniu umowy rachunku bankowego z powodu śmierci klienta – informacja z dnia 8.12.2017 r.

³⁷ Aplikacji do obsługi Systemu Rejestrów Państwowych <http://plid.obywatel.gov.pl/>.

³⁸ Jeżeli ostatniego miejsca zamieszkania spadkodawcy w Rzeczypospolitej Polskiej nie da się ustalić albo ostatnie miejsce zamieszkania spadkodawcy znajdowało się za granicą, spadek przypada Skarbowi Państwa jako spadkobiercy ustawowemu.

2.4. W kontrolowanym okresie spis inwentarza został sporządzony w 17 postępowaniach spadkowych. Z wnioskiem o ich sporządzenie wystąpiło Miasto Poznań³⁹. W 19 sprawach⁴⁰, z których 12 (na dzień 31 marca 2018 r.) było w toku, Miasto wystąpiło o sporządzenie spisu inwentarza przed wydaniem postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku.

(akta kontroli, str. 854-919, 971-973, 991, 993)

Na podstawie szczegółowej analizy 117 spraw NIK ustaliła, że do dnia kontroli w 40 sprawach sąd wydał postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku przez Miasto Poznań. W trzech⁴¹ z tych spraw wniosek do sądu o zarządzenie sporządzenia spisu inwentarza, do dnia kontroli NIK, nie został złożony, co radca prawny Urzędu wyjaśnił przeoczeniem lub brakiem wiedzy o przyczynach nie złożenia takich wniosków. Jednocześnie oświadczył, iż wnioski te zostaną niezwłocznie złożone.

(akta kontroli, str. 623-647)

Ponadto w jednej ze spraw (nr I Ns 1431/14) wniosek do komornika o sporządzenie spisu inwentarza złożony został pismem z dnia 16 sierpnia 2017 r. Komornik pismem z dnia 19 października 2017 r. poinformował Urząd iż czynność spisu inwentarza po zmarłym nie doszła do skutku ponieważ we wniosku o dokonanie spisu inwentarza oraz postanowieniu sądu nie wskazano lokalu, w którym zamieszkiwał zmarły. Radca prawny Urzędu w odpowiedzi z dnia 9 listopada 2017 r. zasugerował komornikowi zasięgnięcie informacji w zarządzie komunalnych zasobów lokalowych oraz u zarządcy budynku. Radca prawny Urzędu prowadzący obecnie tą sprawę wyjaśnił⁴², że dalsze działania w celu dokonania spisu inwentarza nie były podejmowane.

(akta kontroli, str. 623-647, 760-764, 774)

W badanym okresie toczyły się dwa⁴³ postępowania egzekucyjne wobec Miasta Poznania mimo braku sporządzenia spisu inwentarza. W obu tych sprawach Miasto stosując właściwe środki zaskarżenia przewidziane w kodeksie postępowania cywilnego spowodowało, że komornik⁴⁴ zawiesił te postępowania egzekucyjne.

(akta kontroli, str. 706-710, 1061-1068)

2.5. W jednym z postępowań spadkowych (nr I Ns 879/16) Miasto odziedziczyło prawo własności nieruchomości lokalowej przy ul. Przepiórczej w Poznaniu z obciążoną hipoteką. W dziale IV księgi wieczystej KW wpisana była hipoteka umowna zwykła w kwocie 170,0 tys. zł oraz hipoteka umowna kaucyjna w kwocie 170,0 tys. zł na rzecz banku. Do dnia kontroli NIK spis inwentarza w tej sprawie nie został sporządzony, a wpisy o hipotekach figurowały w księdze wieczystej odziedziczonego lokalu (według stanu na 20 czerwca 2018 r.).

Pismem z dnia 7 listopada 2017 r. WGN wystąpił do wierzyciela o wydanie kwitu mazalnego. Pismem z dnia 16 listopada 2017 r. Bank poinformował, że wyda zezwolenie na wykreślenie hipoteki po spłacie zadłużenia w wysokości 92 363,12 zł i tego samego dnia Bank sporządził wezwanie do zapłaty skierowane do Miasta Poznań. Kolejne wezwanie do zapłaty, z dnia 3 kwietnia 2018 r. wpłynęło do Urzędu 16 kwietnia 2018 r.

(akta kontroli, str. 704-708, 716-718, 779-784, 790-793)

³⁹ Dotyczy spraw nr I Ns 978/14, I Ns 88/14, I Ns 503/15, I Ns 1344/13, V Ns 1406/16, XII Ns 977/14, IX Ns 1590/14, I Ns 1090/16, VII Ns 73/14, IX Ns 197/14, VII Ns 26/13, I Ns 1215/14, V Ns 653/12, XII Ns 594/11, IX Ns 733/14, I Ns 807/3, IX Ns 1393/13.

⁴⁰ Dotyczy spraw nr XII Ns 594/11, IX Ns 12/17, I Ns 1738/15, VII Ns 67/17, I Ns 1579/13, I Ns 1711/15, VII Ns 73/14, V Ns 2208/15, I Ns 811/13/5, I Ns 1434/14, I Ns 1578/15, I Ns 430/16, I Ns 1090/16, V Ns 840/14, I Ns 9029/14, V Ns 1406/16, VII Ns 268/16, V Ns 30/16/6, IX Ns 900/14.

⁴¹ Nr spraw: IX Ns 1420/14, I Ns 638/17, IX Ns 40/16.

⁴² Załącznik nr 3 do pisma Dyrektora WO Or-VI.1710.11.2018 z dnia 25.06.2018 r.

⁴³ Dotyczy spraw oznaczonych nr Or-XVI.076.2.4.2017.KJ i Or-XVI.076.2.5.2017.KJ.

⁴⁴ Postanowieniami: nr Kmp 78/05 z dnia 20.03.2017 r. i nr Kmp 78/05 z dnia 20.03.2017 r.

Kierownik Oddziału w WF wyjaśniła⁴⁵, iż w przypadku spadkobrania ustawowego Miasto odpowiada za zobowiązania do wysokości stanu czynnego ujawnionego w spisie inwentarza dlatego WF po otrzymaniu wezwania do zapłaty odmówił dokonania zapłaty z powodu toczącego się, w tej sprawie postępowania o spis inwentarza spadku. W odpowiedzi na wezwanie banku WF wniósł ponadto o przekazanie Miastu Poznań wszelkich dokumentów związanych ze spadkodawcą, w celu ustalenia wysokości i podstawy wymagalności roszczenia. Ponieważ z przekazanych na to wezwanie przez bank dokumentów nadal nie wynikała podstawa wymagalności całości roszczenia jak i jego wysokość, WF pismem z dnia 1 czerwca 2018 r. wezwał do wskazania przez bank podstawy wymagalności całości roszczenia. Na dzień kontroli NIK Urząd oczekiwał na informację zwrotną z banku.

(akta kontroli, str. 790-791)

2.6. W siedmiu postępowaniach spadkowych, w których postanowienie o stwierdzeniu nabyciu spadku wydane zostało w okresie objętym kontrolą Miasto odziedziczyło majątek w postaci prawa własności nieruchomości, spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu lub udziału w spółdzielczym własnościowym prawie do lokalu. W dwóch z tych postępowań⁴⁶ został sporządzony spis inwentarza oraz wycena odziedziczonej nieruchomości przez rzeczoznawcę majątkowego, przy czym w jednym przypadku wycena została dokonana już po sporządzeniu spisu inwentarza. W pozostałych pięciu spisy do dnia kontroli NIK nie zostały sporządzone, nieruchomości nie przyjęto na stan środków trwałych Urzędu i nie ujęto w ewidencji księgowej⁴⁷. Na stan środków trwałych przyjęto i w ewidencji księgowej uwzględniono jedną z nieruchomości odziedziczonych w tych postępowaniach⁴⁸, a sześć odziedziczonych nieruchomości do dnia kontroli NIK nie zostało ujętych w ewidencji księgowej Urzędu.

(akta kontroli, str. 527-528, 542-545, 779-788, 801-809, 833-839, 846-853, 894-898, 911-913, 967-968)

Spśród 17 postępowań spadkowych zakończonych wydaniem postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku przez Gmin Miasto Poznań, dla których sporządzony został spis inwentarza, w czterech czynny stan spadku stanowiły środki pieniężne w kwocie 6,7 tys. zł, w dwóch - prawo własności nieruchomości o wartości 400,7 tys. zł i samochód osobowy o wartości 14,0 tys. zł. Bierny stan spadku w tych 17 postępowaniach ustalony został na kwotę ogółem 331,8 tys. zł.

(akta kontroli, str. 507-528, 750-752, 833-844, 854-919)

Na dzień kontroli Miasto Poznań nie władało lokalem na os. Przyjaźni 3 odziedziczonym na podstawie postanowienia nr VII Ns 869/15 z dnia 6 lipca 2017 r. (prawomocnego z dniem 5 października 2017 r.), ruchomością w postaci skrzypiec, które według spisu inwentarza z dnia 16 czerwca 2016 r. stanowiły własność spadkodawcy, a znajdowały się w posiadaniu innej osoby oraz udziałem w 3/32 części w spółdzielczym własnościowym prawie do lokalu w Trzemesznie (spis inwentarza nie został sporządzony). Lokal ten pozostaje w wyłącznej dyspozycji współwłaścicieli (postanowienie nr I Ns 2072/16, uprawomocniło się 20 stycznia 2018 r.)

(akta kontroli, str. 812-815, 824-827, 833-853)

Zastępca Dyrektora ds. Pozyskiwania Nieruchomości wyjaśniła⁴⁹, iż z uwagi na to, że na dzień 25 czerwca 2018 r. toczy się postępowanie o spis inwentarza po zmarłej,

⁴⁵ Pismo znak: Fn-XIV.310.45.2018 z dnia 21.06.2018 r.

⁴⁶ Dotyczy spraw: nr IX Ns 70/13 i nr XII Ns 594/11.

⁴⁷ Dotyczy spraw: nr V Ns 1461/14, XII Ns 594/11, I Ns 879/16, I Ns 2072/16, V Ns 1011/12.

⁴⁸ Dotyczy sprawy: nr IX 70/13.

⁴⁹ Pismo nr GN-VIII.1710.1.2018 z dnia 25.06.2018 r.

można jedynie domniemywać że Miasto może dziedziczyć spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu. Oryginał prawomocnego postanowienia nr VII Ns 869/15 o stwierdzeniu nabycia spadku przekazany został przez Zespół Radców prawnych do WGN w dniu 26 marca 2018 r.. Dla lokalu nie jest prowadzona żadna księga wieczysta, dlatego WGN zwrócił się do administratora nieruchomości (PSM „Winogrady”) z prośbą o nadesłanie niezbędnych dokumentów koniecznych dla złożenia wniosku o założenie księgi wieczystej dla własnościowego spółdzielczego prawa do lokalu mieszkalnego. Obecnie WGN pragnie uzyskać wszystkie dane dotyczące tej nieruchomości i gotów jest do podjęcia kroków celem ewentualnej wymiany zamków.

(akta kontroli, str. 785-798)

Zastępca Dyrektora ds. Pozyskiwania Nieruchomości wyjaśniła⁵⁰, iż podjęte zostały działania zmierzające do ustalenia możliwości zbycia udziału w prawie do lokalu położonego w Trzemesznie. Na dzień sporządzenia wyjaśnienia Miasto oczekuje na sporządzenie spisu inwentarza.

(akta kontroli, str. 785-798)

2.7. W księgach wieczystych (KW) w dziale II „Własność” prowadzonych dla nieruchomości nabytych w postępowaniach spadkowych (wg stanu na 20 czerwca 2018 r.), figurował wpis „Miasto Poznań” dla nieruchomości:

- lokal mieszkalny, ul. Przepiórcza w Poznaniu (sprawa nr I Ns 879/16), lokal mieszkalny Pl. Waryńskiego w Poznaniu (sprawa nr IX Ns 70/13) i lokal mieszkalny Os. Powstań Narodowych (sprawa nr V Ns 1461/14);
- lokal mieszkalny przy ul. Swoboda w Poznaniu (sprawa nr I Ns 889/16).

(akta kontroli, str. 1069)

Miasto nie ujawniło swojego prawa własności w księdze wieczystej odziedziczonego lokalu na os. Przyjaźni 9 w Poznaniu oraz nie wystąpiło z wnioskiem o założenie księgi wieczystej dla objętego spółdzielczym własnościowym prawem do lokalu mieszkania położonego w Trzemesznie (udział w wysokości 3/32 części) i dla objętego takim samym prawem lokalu na os. Przyjaźni 3 w Poznaniu.

(akta kontroli, str. 785-788, 846-849, 1069)

2.8. W latach objętych kontrolą NIK nie było przypadków nabycia przez Miasto składników majątkowych po osobach zmarłych w trybie innym niż spadkobranie.

(akta kontroli, str. 706-713)

Dwa postępowania zostały wszczęte ze względu na złożony wniosek o zmianę postanowienia w sprawie stwierdzenia nabycia spadku, w tym jedno jest w toku.

(akta kontroli, str. 706-713, 1070-1071)

Koordinator Zespołu Radców Prawnych Nr 7 Urzędu wskazał⁵¹ na następujące problemy związane z postępowaniami spadkowymi: przepis art. 792⁵² ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego⁵³ nie zabezpiecza gminy w sytuacjach, gdy dłużnik zmarł w toku postępowania egzekucyjnego, gdyż wówczas nie nadaje się klauzuli wykonalności przeciwko następcy prawnemu a komornik podejmuje zawieszony postępowanie egzekucyjne z udziałem następcy). W takiej sytuacji nie może też znaleźć zastosowania art. 837 k.p.c. ponieważ przepis ten dotyczy tylko Skarbu Państwa.

(akta kontroli, str. 731-733, 746-748)

⁵⁰ Pismo znak: GN-VIII.1710.1.2018 z dnia 25.06.2018 r. nr rej.: 25061800514

⁵¹ Pismo Or-XVI.073.2018 z dnia 21.06.2018 r.

⁵² Jeżeli następca ponosi odpowiedzialność tylko z określonych przedmiotów albo do wysokości ich wartości, należy w klauzuli wykonalności zastrzec mu prawo powoływania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczoną odpowiedzialność, o ile prawo to nie jest zastrzeżone już w tytule egzekucyjnym.

⁵³ Dz. U. z 2018 r. poz. 155 j. t. (dalej: k.p.c.).

Zastępca Dyrektora WF wskazała⁵⁴, że zmiany przepisów ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe oraz ustawy z dnia 5 listopada 2009 o spółdzielczych kasach oszczędnościowo kredytowych⁵⁵, które weszły w życie z dniem 1 lipca 2016 r. wymusiły na gminach podjęcie działań mających na celu sporządzenie ewidencji wpływających dokumentów i weryfikacji przesyłanych przez instytucje bankowe informacji, a w konsekwencji realizacji nowego zadania. Wskazane informacje są kierowane przez banki oraz spółdzielcze kasy oszczędnościowo - kredytowe w sposób chaotyczny, nieskoordynowany, w bardzo dużych ilościach w nieokreślonych odstępach czasowych. Ważnym zagadnieniem jest również długi czas toczących się postępowań sądowych w sprawach o stwierdzenie nabycia spadku, jak i postępowań o wydanie przez sąd postanowień w zakresie sporządzenia spisu inwentarza spadku, a także czynności wykonawczych prowadzonych przez komorników sądowych w celu jego sporządzenia.

(akta kontroli, str. 731-733, 736-738)

Uwagi dotyczące kontrolowanej działalności

1) NIK wskazuje, że z punktu widzenia interesu gospodarczego Miasta Poznania, pozostawanie w stosunku współwłasności spółdzielczego prawa do lokalu przy ul. Piastowskiej w Trzemesznie może nie być korzystne. Do momentu podziału spadku, wszyscy spadkobiercy są bowiem współwłaścicielami całego spadku i wszystkich rzeczy wchodzących w jego skład, co może powodować obniżenie wartości nieruchomości i utrudniać realizowanie zadań Miasto Poznań.

NIK dostrzega jednocześnie pozytywny fakt podjęcia przez Miasto negocjacji z współwłaścicielem lokalu mieszkalnego przy ul. Piastowskiej w Trzemesznie, dotyczących ustalenia warunków zbycia udziału temu współwłaścicielowi.

(akta kontroli, str. 633,779-780, 785-786)

2) NIK podkreśla, iż zgodnie z przepisem art. 74 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece⁵⁶ wierzyciel hipoteczny może dochodzić zaspokojenia z nieruchomości obciążonej hipoteką, bez względu na ograniczenie odpowiedzialności dłużnika wynikające z prawa spadkowego. Z powyższego wynika, że może dojść do kolizji między pełną odpowiedzialnością hipoteczną, a ograniczoną odpowiedzialnością za długi spadkowe na podstawie art. 1031 § 2 Kodeksu cywilnego. Kolizję tę art. 74 ustawy o KW rozstrzyga na korzyść wierzyciela. Oznacza to, że wierzyciel, którego wierzytelność zabezpieczono w ten sposób, może zaspokoić swoje roszczenie z nieruchomości niezależnie od aktualnego jej właściciela, także spadkobiercy pierwotnego dłużnika. Jeżeli wierzytelność jest zabezpieczona hipoteką ustanowioną przez spadkodawcę na należącej do niego nieruchomości, to śmierć właściciela nieruchomości nie może wpłynąć na ograniczenie zabezpieczenia. Należy podkreślić, że w doktrynie wskazuje się jednolicie, że ograniczenie odpowiedzialności za długi spadkowe jest wyłączone w stosunku do wierzyciela, którego wierzytelność jest zabezpieczona hipoteką. Podobne stanowisko zajął Sąd Najwyższy⁵⁷. Oznacza to, że w sytuacji, gdy nieruchomość obciążona jest hipoteką, zabezpieczającą wierzytelność o wartości większej niż stan czynny spadku, wierzyciel spadkodawcy może zaspokoić się z majątku Miasta, innego niż nieruchomość wchodząca w skład spadku.

Ustalone nieprawidłowości

W przedstawionej wyżej działalności kontrolowanej jednostki stwierdzono następujące nieprawidłowości:

⁵⁴ Pismo znak: Fn-XIV.310.45.2018 z dnia 18.06.2018 r. nr rej.: 18061801746.

⁵⁵ Dz. U. z 2017 r., poz. 2065.

⁵⁶ Dz. U. z 2017 r., poz.1007 (dalej: ustawa o KW).

⁵⁷ Wyrok z dnia 12.12.2013 r., sygn. akt V CSK 51/13 oraz wyrok z dnia 25.08.2004 r., sygn. akt I V CK 606/03, niepublikowany.

1) Wystąpienie do sądu o wszczęcie postępowania spadkowego dotyczącego prawa własności lokalu przy ul. Swoboda dopiero w dniu 23 marca 2016 r., tj. po upływie dwóch lat od uzyskania dokumentacji pozwalającej na ubieganie się przez Miasto o nabycie tego spadku, nie było działaniem rzetelnym i wskazuje na opieszałość w podejmowaniu odpowiednich czynności przez radców prawnych Urzędu.

(akta kontroli, str. 648-690)

Radca prawny w wyjaśnieniu w powyższej sprawie wyjaśni⁵⁸, że nie jest w stanie odpowiedzieć dlaczego wniosek w tej sprawie został skierowany do sądu dopiero 23 marca 2016 r.

(akta kontroli, str. 818, 823)

2) Niezagospodarowanie odziedziczonego lokalu mieszkalnego przy ul. Swoboda wraz z znajdującymi się w nim ruchomościami, pomimo upływu 10 miesięcy od uprawomocnienia się postanowienia sądowego o nabyciu przez Miasto w spadku tego lokalu, stało w sprzeczności z wyrażoną w przepisach art. 50 ustawy z dnia 8 marca 1998 r. o samorządzie gminnym⁵⁹ zasadą zachowania szczególnej staranności przy wykonywaniu zarządu mieniem komunalnym oraz jego ochrony.

(akta kontroli, str. 648-699, 796-797)

Zastępca Dyrektora ds. Pozyskiwania Nieruchomości w powyższej sprawie wyjaśniła⁶⁰, iż nieruchomość nie została ujęta w ewidencji księgowej z uwagi na brak dokumentacji umożliwiającej prawidłowe jej zaewidencjonowanie.

(akta kontroli, str. 779-798)

3) Nieujawnienie do dnia 20 czerwca 2018 r. w KW prawa własności Miasta Poznania do nieruchomości położonej w Poznaniu naos. Przyjaźni 9, odziedziczonego na podstawie postanowienia sądu, które wpłynęło do Urzędu 3 marca 2017 r., było niezgodne z dyspozycją art. 35 ust. 1 ustawy o KW, zobowiązującą właściciela nieruchomości do niezwłocznego ujawnienia swojego prawa w księdze wieczystej.

(akta kontroli, str. 1072-1073)

Zastępca Dyrektora ds. Zarządzania w Wydziale Gospodarki Nieruchomościami wyjaśnił⁶² iż Miasto objęło lokal mieszkalny na os. Przyjaźni 9 w posiadanie i przekazało go do administrowania Zarządowi Komunalnych Zasobów Lokalowych sp. z o. o. w Poznaniu. Wniosek do sądu o ujawnienie własności w księdze wieczystej złożony zostanie po zebraniu dokumentacji niezbędnej dla ujawnienia tego prawa.

(akta kontroli, str. 833-849)

NIK wskazuje, że w świetle art. 35 ust. 2 ustawy o KW, jeżeli osoba trzecia doznała szkody na skutek nieujawnienia prawa własności w księdze wieczystej, właściciel ponosi odpowiedzialność za szkodę powstałą na skutek niewykonania, bądź opieszałości w wykonaniu tego obowiązku.

**Ocena
cząstkowa**

Zasadniczo Miasto Poznań wywiązywało się z egzekwowania swoich praw i wykonywania obowiązków związanych z dziedziczeniem, jednak wystąpiły przypadki opieszałego działania w tych sprawach.

⁵⁸ Pismo radcy prawnego załączone do pisma Koordynatora Zespołu Radców Prawnych Nr 7 znak: Or-XVII.073.1.95.2018 z dnia 25.06.2018 r.

⁵⁹ Dz. U. z 2017 r., poz. 1875, ze zm.

⁶⁰ Pismo GN-VIII.1710.1.2018 z dnia 25.06.2018 r.

⁶² Pismo znak: GN-VIII.1710.1.2018 z dnia 4.07.2018 r. nr rej.: 04071802135.

3. Zagospodarowanie składników majątkowych pozyskanych w drodze dziedziczenia

Opis stanu faktycznego

3.1. W postępowaniach spadkowych, w których postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku przez Miasto wydano w kontrolowanym okresie, spisy inwentarza zostały sporządzone w 17 sprawach⁶⁴. W sześciu postępowaniach spadkowych Miasto Poznań odziedziczyło majątek (aktywa stan czynny spadku) o wartości 425,3 tys. zł z tego środki pieniężne zdeponowane na rachunkach bankowych o wartości 6,7 tys. zł, ruchomości o wartości 17,9 tys. zł oraz dwie nieruchomości o wartości 400,7 tys. zł. W 15 postępowaniach odziedziczyła długi spadkowe (pasywa stan bierny spadku) o wartości 331,8 zł.

Ponadto Miasto odziedziczyło pięć nieruchomości w sprawach, w których na dzień 20 czerwca 2018 r. nie został sporządzony spis inwentarza.

W księgach rachunkowych Urzędu zostały ujęte odziedziczone w jednym postępowaniu aktywa - nieruchomość o wartości 239,5 tys. zł i samochód osobowy o wartości 14,0 tys. zł, wykazane i nie wycenione w spisie inwentarza oraz dochody w wysokości 3,9 tys. zł pozyskane ze sprzedaży odziedziczonej biżuterii.

W ewidencji księgowej Urzędu został ponadto ujęty wpływ środków finansowych w kwocie 198,1 tys. zł pozyskanych w spadku na mocy postanowienia o stwierdzeniu nabyciu spadku przez Miasto Poznań (nr sprawy IX Ns 797/13 z dnia 20 września 2017 r.); w sprawie tej spis inwentarza nie został jeszcze sporządzony.

Sprawa nieujętych w księgach rachunkowych odziedziczonych długów spadkowych, aktywów spadku oraz praw własności nieruchomości została zaprezentowana w dalszej części wystąpienia w sekcji „Ustalone nieprawidłowości”.

(akta kontroli, str. 950, 963-974, 854-919, 1031-1035, 1051-1060, 1072-1086)

Odnosnie odziedziczonych przez Miasto ruchomości:

- w dwóch sprawach Komisja zakwalifikowała część odziedziczonych rzeczy jako posiadające wartość handlową: spadek nabyty na mocy postanowienia nr VN398/1465z dnia 07 maja 2014 r. w postaci środków pieniężnych pozyskanych ze sprzedaży biżuterii w kwocie 200 zł oraz gotówkę w kwocie 732,72 zł wpłacono na konto dochodów Urzędu; spadek nabyty na mocy postanowienia nr IX Ns70/1366 z dnia 17 marca 2015 r. w postaci samochodu osobowego Toyota Corolla oraz sprzęt gospodarstwa domowego Komisja przekazała w użytkowanie Miastu Poznań, a środki pozyskane ze sprzedaży biżuterii w kwocie 3.850 zł wpłacone zostały na konto dochodów Urzędu.

- w postępowaniu spadkowym nr IX Ns 70/13, w wyniku którego Miasto odziedziczyło skrzypce, Przewodniczący Komisji Pismem z dnia 10 czerwca 2015 r. zwrócił się do osoby będącej w posiadaniu skrzypiec o ich zwrot. W związku z odmową zwrotu sprawa została przekazana do Zespołu Radców Prawnych o podjęcie działań prawnych. Radca prawny wyjaśnił⁶⁷, iż pozew nie został złożony do sądu ponieważ Przewodniczący Komisji jak i wytwórca skrzypiec nie dostarczyli ich szczegółowego opisu zezwalającego na identyfikację. Pozew zostanie zwrócony do przewodniczącego Komisji.

(akta kontroli, str. 57-107, 507-621, 810-816, 824-827)

3.2. W siedmiu postępowaniach spadkowych zakończonych w kontrolowanym okresie, Miasto Poznań odziedziczyło prawa własności nieruchomości spółdzielcze

⁶⁴ W kontrolowanym okresie sporządzone zostały także trzy spisy inwentarza do postanowień o stwierdzeniu nabycia spadku przez Miasto, wydanych przed 2015 r.

⁶⁵ Uprawomocnione z dniem 4.07.2014 r.

⁶⁶ Uprawomocnione z dniem 20.04.2015 r.

⁶⁷ Pismo Or.XVI.075.2.202.2015.K.S. z dnia 25.06.2018 r.

własnościowe prawo do lokalu lub udział w takim prawie, a w jednym z postępowań środek trwały w postaci samochodu osobowego. W ewidencji księgowej Urzędu ujawniony został samochód oraz jedna z odziedziczonych nieruchomości, co zaprezentowane zostało poniżej.

3.2.a. Samochód osobowy, odziedziczony na podstawie uprawomocnionego w dniu 8 kwietnia 2015 r. postanowienia z dnia 17 marca 2015 r. (nr IX Ns 70/13), został przyjęty do ewidencji środków trwałych w dniu 10 października 2016 r. dokumentem PT, (po 18 miesiącach od dnia uprawomocnienia się postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku przez Miasto). Ruchomość ta przyjęta została do ewidencji według wyceny dokonanej przez firmę ubezpieczeniową i ujęta w księgach po stronie Wn konta 011-07 Środki trwałe i po stronie Ma konta 800-2 Fundusz jednostki.

(akta kontroli, str. 507, 516-526, 529-532, 798, 810-817, 969-970)

3.2.b. Nieruchomość lokalowa przy Pl. Waryńskiego w Poznaniu odziedziczona na podstawie uprawomocnionego w dniu 8 kwietnia 2015 r. postanowienia z dnia 17 marca 2015 r. (nr IX Ns 70/13), została przyjęta w dniu 31 grudnia 2015 r. dokumentem OT na stan środków trwałych Urzędu⁶⁸, (po upływie ośmiu miesięcy od uprawomocnienia się postanowienia o nabyciu spadku przez Miasto). Wartość odziedziczonego lokalu w wysokości 239 480,00 zł została ujęta po stronie Wn konta 011-01 Środki trwałe i po stronie Ma konta 800-02 Fundusz jednostki. Wartość, w której przyjęto ten środek trwały była zgodna z wartością ustaloną w operacie szacunkowym sporządzonym na dzień 25 listopada 2015 r. Spis inwentarza⁶⁹ w przypadku spadku, w skład którego wchodziła ta nieruchomość sporządzony został z urzędu w dniu 28 czerwca 2012 r. w związku z postanowieniem sądu o zabezpieczeniu masy spadkowej.

(akta kontroli, str. 527-528, 542-545, 798, 846-851, 894-898)

W dniu 3 grudnia 2015 r. Oddział Regulacji Prawnych Nieruchomości zwrócił się do Oddziału Dzierżaw i Użyć o włączenie lokalu do umów dzierżaw z Zarządem Komunalnych Zasobów Lokalowych Sp. z o. o. w Poznaniu (ZKZL Sp. z o.o.). Lokal został przekazany ZKZL Sp. z o.o. na podstawie protokołu z dnia 20 kwietnia 2016 r.

(akta kontroli, str. 623-643)

Dyrektor Wydziału ZiO wyjaśnił⁷⁰, iż obecnie nie ma możliwości oznaczania środków trwałych przyjętych w drodze spadku w inny sposób niż poprzez dodanie dodatkowego opisu na protokole przejęcia środka trwałego. Po wprowadzeniu w życie zarządzenia Prezydenta regulującego procedury i odpowiedzialność poszczególnych jednostek organizacyjnych za działania związane ze spadkiem planowane jest ustalenie wspólnie z WF oraz WGN takiego mechanizmu oznaczenia środka trwałego, który umożliwi jego łatwą identyfikację jako pozyskanego w drodze spadku.

(akta kontroli, str. 810-811)

⁶⁸ WGN w piśmie z 08.12.2015 r. zwrócił się z prośbą do Oddziału Obsługi Rachunkowej o wprowadzenie wartości lokalu na stan środków trwałych.

⁶⁹ W protokole spisu inwentarza wartość aktywów na dzień otwarcia spadku nie została oszacowana. Aktywa spadku, według zapisów w spisie inwentarza z dnia 16.06.2014 r. stanowiły: nieruchomość lokalowa pod adresem ul. Waryńskiego w Poznaniu oraz ruchomości, stanowiące samochód osobowy, komodę, - encyklopedię PWN- wielka encyklopedia powszechna PWN, x widoków Poznania Kazimierz Malinowski, krzesło zdobione białe z obiciem, telefon Samsung S 5530, monetę koloru złotego 20 dolarów amerykańskich, obudowę zegarków prawdopodobnie srebrną, lustro wiszące z ramą zdobioną. Komornik nie oszacował w protokole spisu inwentarza żadnego z tych aktywów. W pasywach spadku wskazano zadłużenie wobec różnych podmiotów na łączną kwotę ok. 10 860,0 zł oraz zadłużenie wobec Urzędu bez wskazanej kwoty. W protokole znajduje się także informacja, iż wedle uzyskanych informacji, zmarłej przysługiwała wierzytelność w postaci skrzypiec w stosunku do pani A. R.

⁷⁰ Pismo znak: ZOU-II.1710.2.2018 z dnia 22.06.2018 r. nr rej.: 22061803357.

3.3. W związku z postanowieniami o stwierdzeniu nabycia spadku, które zapadły w objętych kontrolą NIK latach, Miasto Poznań uzyskało dochody z odziedziczonego majątku pochodzące ze:

- sprzedaży odziedziczonej biżuterii, w kwocie 3,9 tys. zł (postanowienie nr IX Ns 70/13 prawomocne w dniu 20 kwietnia 2015 r.) zaksięgowane 17 grudnia 2015 r. na koncie 2216 zaklasyfikowane do § 0960,

- wpływu środków z instytucji finansowych w kwocie 198,1 tys. zł (postanowienie nr IX Ns 797/13. prawomocne w dniu 27 października 2017 r.) zaksięgowane 17 kwietnia 2018 r. – kwota 21,8 tys. zł; 18 kwietnia 2018 r. – kwota 89,2 tys. zł, 19 kwietnia 2018 r. – kwota 87,1 tys. zł) na koncie 760P-16 „Wpływy ze spadków” dział 750 rozdział 75023 § 0960 zadanie FN/B/003.01

(akta kontroli, str. 529-553)

Pełniąca Obowiązki Kierownika Oddziału Księgowości wyjaśniła⁷¹, iż wpłaty z tytułu spadków księgowane są od 2018 r. na nowo utworzonym koncie analitycznym dla ewidencji przychodów ze spadków 760P-16.

(akta kontroli, str. 532-534)

3.4. Wydatki gminne poniesione w kontrolowanym okresie w związku z prowadzonymi postępowaniami spadkowymi oraz zagospodarowaniem mienia odziedziczonego w spadku wyniosły: 90,2 tys. zł z tego: 41,3 tys. zł tytułem opłat sądowych, komorniczych i notarialnych, 41,0 tys. zł tytułem opłat czynszowych i innych opłat związanych z zarządzaniem, utrzymaniem i eksploatacją nieruchomości, 0,6 tys. zł Koszty zagospodarowania mienia ruchomego, jego transportu, ubezpieczenia, 7,3 tys. zł wywóz i utylizacja zbędnego mienia, opłaty rejestracyjne za samochód, koszty przeglądu i naprawy, operat szacunkowy.

Wydatki te Urząd sfinansował środkami na wydatki zaplanowane w dziale 700 rozdziale 70005 § 4400 oraz dziale 700 rozdział 70005 §§ 4610, 4390 w budżecie zadaniowym klasyfikowane do przedsięwzięcia „Nabywanie nieruchomości do zasobu”.

(akta kontroli, str. 722, 846-851, 984, 986-1001, 1016-1022)

W 16⁷² sprawach wartość poniesionych wydatków Urzędu w kwocie ogółem 12,7 tys. zł związanych z przyjęciem spadku i jego zagospodarowaniem przekroczyła wartość odziedziczonych składników majątkowych. W sprawach tych nie odziedziczono składników majątkowych lub były one bezwartościowe, a wartość długów przewyższała wartość aktywów lub odziedziczono tylko długi.

(akta kontroli, str. 720-730)

Koordinator Zespołu Radców Prawnych Nr 7 oraz Radca prawny w Zespole Radców Prawnych Nr 6 wyjaśnili⁷³, iż nie było możliwe zapobieżenie występowaniu sytuacji, w których wartość poniesionych wydatków w związku z przyjęciem spadku mogłaby przekroczyć wartość odziedziczonych składników majątku ponieważ Miasto nie ma wpływu na obowiązek ponoszenia kosztów wynikających z regulacji prawnych i ich wysokość.

3.5. Wydatki na realizację postępowań związanych z nabyciem spadków były planowane wraz z innymi kosztami postępowań sądowych i prokuratorskich w dz. 700 rozdz. 75023 § 4610. Miasto nie planowało środków na pokrycie kosztów związanych z zagospodarowaniem majątku nabywanego w drodze spadków.

(akta kontroli, str. 731-745)

⁷¹ Pismo Fn-III.1710.1.2018 z dnia 22.06.2018 r.

⁷² Numery: I Ns 978/14, I Ns 88/14, I Ns 503/15, I Ns 1344/13, V Ns 1406/16, XII Ns 977/14, I Ns 1590/14, I Ns 1090/16, VII Ns 73/14, IX Ns 197/14, VII Ns 26/13, V Ns 653/12, IX Ns 733/14, IX Ns 1393/13, I Ns 1215/14, I Ns 807/3.

⁷³ Pismo Or-XVII.073.1.86.2018 z dnia 13 czerwca 2018 r. nr rej.: 13061800054 oraz pismo z dnia 13.06.2018 r.

Zastępca Dyrektora ds. Pozyskania Nieruchomości wyjaśniła⁷⁴, iż ze względu na specyfikę postępowań spadkowych Miasto nie planuje odrębnych środków finansowych na pokrycie kosztów związanych z zagospodarowaniem nieruchomości, która potencjalnie może wchodzić do masy spadkowej. Koszty takie pokrywane są z zabezpieczonych w WGN środków na gospodarowanie nieruchomościami.

(akta kontroli, str. 734-735)

3.6. W księgach rachunkowych Urzędu nie odnotowano w latach 2015-2018 (do 31 marca) spłaty długów spadkowych oraz na dzień 31 marca 2018 r. w księgach rachunkowych nie zostały zaewidencjonowane długi spadkowe pozostające do spłaty przez Miasto Poznań.

(akta kontroli, str. 999-1018, 1031-1035, 1046, 1053, 1057-1058)

Z dniem 1 stycznia 2017 r. Prezydent Miasta Poznania wprowadził zarządzeniem⁷⁵ Instrukcję o biegu i kontroli dokumentów finansowo – księgowych w urzędzie. Punkt XVI zatytułowany należności i zobowiązania Miasta w części dot. Zobowiązań odnosi się wyłącznie do sytuacji gdy Miasto otrzymuje zajęcie komornicze wobec dłużnika w stosunku do którego Miasto posiada zobowiązanie.

(akta kontroli, str. 38-47)

Pełniąca obowiązki Kierownika Oddziału Księgowości Urzędu wyjaśniła⁷⁶: iż wydziały merytoryczne zobowiązane są do przekazywania odpowiednich dokumentów oraz informacji do Oddziału Księgowego WF w celu prawidłowego ujęcia w ewidencji księgowej, a w konsekwencji rzetelnego sporządzenia na tej podstawie sprawozdań budżetowych i finansowych.

(akta kontroli, str. 38)

Starszy Specjalista w WF wyjaśnił⁷⁷, iż do oddziału Księgowości WF nie wpłynęły dokumenty stanowiące podstawę ujęcia w księgach zobowiązań z tytułu długów spadkowych.

(akta kontroli, str. 1046)

Zastępca Dyrektora ds. Pozyskiwania Nieruchomości wyjaśniła⁷⁸, iż WGN nie prowadzi ewidencji księgowej długów spadkowych. Ewidencja księgowa zobowiązań prowadzona jest w WGN w szczególności, która nie pozwala na wyodrębnienie ewentualnych zobowiązań i wydatków związanych z prowadzonymi postępowaniami spadkowymi oraz zagospodarowaniem mienia odziedziczonego w spadku.

(akta kontroli, str. 1016-1018)

Ustalone
nieprawidłowości

W przedstawionej wyżej działalności kontrolowanej jednostki stwierdzono następujące nieprawidłowości:

Z naruszeniem art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości⁷⁹, do ksiąg rachunkowych okresu sprawozdawczego nie zostały wprowadzone zdarzenia gospodarcze, które miały miejsce w tym okresie sprawozdawczym, w ten sposób, że odziedziczona:

- postanowieniem (nr I Ns 1344/13) prawomocnym w dniu 2 sierpnia 2016 r. masa spadku⁸⁰ w wysokości 1 832,02 zł, odpowiadająca zakresowi odpowiedzialności

⁷⁴ Pismo znak: GN-VIII.1710.1.2018 z dnia 21 czerwca 2018 r.

⁷⁵ Nr 58/2016/K, z dnia 19 grudnia 2016 r. uchylające zarządzenie nr 39/2014/K Prezydenta z dnia 25.11.2014 r.

⁷⁶ Pismo z dnia 11.05.2018 r.

⁷⁷ Pismo Wydziału Finansowego, znak: Fn-III.1710.1.2018 z dnia 27.06.2018 r.

⁷⁸ Pismo znak: GN-VIII.1710.1.2018 z dnia 27.06.2018 r.

⁷⁹ Dz. U. z 2018 r., poz. 395, ze zm.

⁸⁰ Do wysokości odpowiedzialności Miasta za długi spadkowe.

Miasta za długi wykazane w spisie inwentarza z dnia 16 października 2017 r. nie została zewidencjonowana na koncie rozrachunkowym z tytułu zobowiązań i należności, według stanu na 31 marca 2018 r.;

- postanowieniem (nr I Ns 1090/16) prawomocnym w dniu 3 listopada 2017 r. masa spadku w wysokości 1 432,0 zł, ustalona w spisie inwentarza sporządzonym 20 lutego 2018 r. nie została zewidencjonowana na kontach rozrachunkowych z tytułu zobowiązań i należności Urzędu, według stanu na 31 marca 2018 r.;

- postanowieniem (nr IX Ns 70/13) prawomocnym w dniu 20 kwietnia 2015 r. dług spadkowy w wysokości 10 860,0 zł ustalony w spisie inwentarza z dnia 16 czerwca 2014 r. (w spisie nie dokonano wyceny aktywów, które wyceniono później na kwotę 253,5 tys. zł), nie został zewidencjonowany na kontach rozrachunkowych z tytułu zobowiązań Urzędu według stanu na 31 marca 2018 r.;

- postanowieniem (nr I Ns 1215/14) prawomocnym w dniu 14 listopada 2015 r. masa spadku w wysokości 2 289,57 zł ustalona w spisie inwentarza z dnia 3 lutego 2017 r., nie została zewidencjonowana na kontach rozrachunkowych z tytułu zobowiązań i należności Urzędu, według stanu na 31 marca 2018 r.;

- postanowieniem (nr XII Ns 594/11) prawomocnym w dniu 5 sierpnia 2016 r. prawo własności nieruchomości lokalowej na os. Przyjaźni 9 w Poznaniu, o wartości 161 151,0 zł ustalonej w spisie inwentarza z dnia 20 września 2016 r., nie zostało ujęte w księgach Urzędu według stanu na 31 marca 2018 r.;

- postanowieniem (nr I Ns 807/3) prawomocnym w dniu 20 września 2016 r. aktywa i pasywa spadku w wysokości 1 155,44 zł ustalonej w spisie inwentarza z dnia 1 lutego 2017 r., nie zostały zewidencjonowane na kontach rozrachunkowych z tytułu zobowiązań i należności, według stanu na 31 marca 2018 r.;

- prawa własności: do udziału 3/32 w spółdzielczym własnościowym prawie do lokalu przy ul. Piastowskiej w Trzemesznie (postanowieniem nr I Ns 2072/16 prawomocnym w dniu 20 stycznia 2018 r.), do lokalu na os. Powstań Narodowych w Poznaniu (postanowieniem nr VNs1461/14 prawomocnym w dniu 9 grudnia 2016), do spółdzielczego własnościowego prawo do lokalu na os. Przyjaźni 3 (postanowieniem nr VII Ns 869/15 prawomocnym w dniu 5 października 2017), do lokalu przy ul. Przepiórczej w Poznaniu (postanowieniem nr I Ns 879/16 prawomocnym w dniu 21 kwietnia 2017 r.) oraz do lokalu przy ul. Swoboda w Poznaniu (postanowieniem nr V Ns 1011/12 prawomocnym w dniu 20 sierpnia 2014 r.), nie zostało uwzględnione w majątku trwałym i funduszu jednostki, według stanu na 31 marca 2018 r.

(akta kontroli, str. 854-919)

Starszy Specjalista w WF wyjaśniła⁸¹, że do Oddziału Księgowości WF nie wpłynęły dokumenty stanowiące podstawę ujęcia w księgach rachunkowych zobowiązań i należności z tytułu długów spadkowych według stanu na 31 marca 2018 r.

(akta kontroli, str. 845)

Zastępca Dyrektora ds. Pozyskiwania Nieruchomości wyjaśniła⁸², iż odziedziczonych nieruchomości nie ujęto w ewidencji księgowej ze względu na brak dokumentacji umożliwiającej ich prawidłowe zaewidencjonowanie, w szczególności spisu inwentarza.

(akta kontroli, str. 805-807)

NIK podkreśla, że zgodnie z przepisami art. 6 ust. 1 i art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o rachunkowości, zapisy dokonywane w księgach rachunkowych muszą odzwierciedlać stan rzeczywisty. Nieujawienie do dnia kontroli NIK w księgach

⁸¹ Pismo znak: Fn-III.1710.1.2018 z dnia 4 lipca 2018 r.

⁸² Pismo znak: GN-VIII.1710.1.2018 z dnia 25 czerwca 2018 r.

rachunkowych Urzędu długów spadkowych oraz odziedziczonego majątku, nie odzwierciedla w sposób rzetelny stanu majątkowego i finansowego Miasta Poznania.

Miasto Poznań odpowiednio zagospodarowywało składniki majątkowe pozyskane w drodze dziedziczenia, choć zdarzenia gospodarcze związane z pozyskiwaniem tych składników nie zawsze były wprowadzane do ksiąg rachunkowych okresu sprawozdawczego, w którym zdarzenia te wystąpiły.

IV. Wnioski

Wnioski
pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁸³, wnosi o podjęcie działań mających na celu zapewnienie:

- 1) odpowiedniego funkcjonowania mechanizmów kontroli zarządczej służących efektywnemu i skutecznemu przepływowi informacji w zakresie obciążających Miasto Poznań zobowiązań z tytułu długów spadkowych i nabytego w spadku majątku trwałego;
- 2) niezwłocznego ujawniania prawa własności Miasta Poznania w księgach wieczystych odziedziczonych nieruchomości;
- 3) występowania bez zbędnej zwłoki do sądu z wnioskami o wydanie postanowienia o nabyciu spadku przez Miasto Poznań;
- 4) ujęcia w ewidencji księgowej prowadzonej w Urzędzie Miasta Poznania nabytego w drodze dziedziczenia prawa własności nieruchomości lokalowej na os. Przyjaźni 9 w Poznaniu;
- 5) dokonania wyceny oraz ujęcia w ewidencji księgowej prowadzonej w Urzędzie Miasta Poznania nabytych w drodze dziedziczenia praw własności lokali na: os. Powstań Narodowych w Poznaniu, os. Przyjaźni 3, przy ul. Przepiórczej w Poznaniu i przy ul. Swoboda w Poznaniu;
- 6) ewidencjonowania w księgach rachunkowych prowadzonych w Urzędzie odziedziczonych długów spadkowych i aktywów spadku, zgodnie z datą nabycia spadku przez Miasto Poznań.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora jednostki organizacyjnej Najwyższej Izby Kontroli.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania
uwag i wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

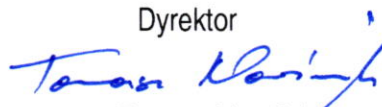
⁸³ Dz. U. z 2017 r. poz. 524, dalej ustawy o NIK.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Poznań, dnia 6 lipca 2018 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu

Dyrektor

z up. Tomasz Nowiński

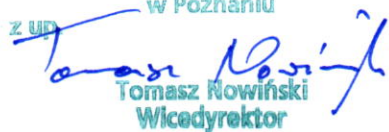
Wicedyrektor

Na podstawie art. 35c ust.3 ustawy z dnia 23 grudnia 1998r. o Najwyższej Izbie Kontroli (t.j. Dz.U. z 2017r., poz.524), prostuję oczywistą omyłkę pisarską w treści powyższego wystąpienia, poprzez: skreślenie na stronie 8, w wierszu 8 od góry, wyrazów: "sp. z o.o." i zastąpienie ich wyrazami: "S.A."

DYREKTOR

Delegatura Najwyższej Izby Kontroli
w Poznaniu

Z UP

Tomasz Nowiński
Wicedyrektor